

สภาพและแนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Current Status and Guidelines for Enhancing Learning Management Skills of
Graduate Diploma Students in Teaching Profession, Graduate College of
Management, Sripatum University

พรฟ้า ทองสุข^{1*} รุดียะห์ หะ²ไพโรจน์ กันทพงษ์³

Pornfa Tongsuk^{1*} Rudyah Ha² Phairoat Kanthapong³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทักษะการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม 2) ศึกษาหาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2568 วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 22 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมการสอน ตามความคิดเห็นครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับดี 2) ด้านการดำเนินการสอน ตามความคิดเห็นอาจารย์นิเทศก์โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดี 3) ด้านการประเมินและสรุปผลตามความคิดเห็นอาจารย์นิเทศก์โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ครูพี่เลี้ยงอยู่ในระดับดี

2. แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) การนิเทศการสอนอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนานักวิชาชีพ 2) กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC 3) บทบาทของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช

คำสำคัญ: การฝึกปฏิบัติการสอน, ทักษะการจัดการเรียนรู้, นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

Abstract

This research article aimed to: 1) examine the status of learning management skills in educational institutions among students in the graduate diploma program in teaching profession at the graduate college of management, Sripatum University 2) explore guidelines for enhancing these learning management skills. This is mixed-methods research. Data was collected from a target group of 22 students and 5 key informants.

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

¹ Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University

² คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² Faculty of Islamic Science, Prince of Songkla University

³ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

³ Chandrakasem Rajabhat University Demonstration School

* Author E-mail: pornfa.t@chandra.ac.th

The research instruments included teaching profession practicum evaluation forms and semi-structured interviews. Statistics used for data analysis consisted of mean, standard deviation, and content analysis.

The research found that:

1. Learning management skills consisted of three dimensions: 1) Lesson Preparation, which both cooperating teachers and university supervisors rated at a "Good" level 2) Instructional Implementation, where university supervisors rated the overall performance at a "Fair" level, while cooperating teachers rated it at a "Good" level 3) Evaluation and Conclusion, which university supervisors rated at a "Fair" level, while cooperating teachers rated it at a "Good" level.

2. The guidelines for enhancing learning management skills included: 1) implementing informal clinical supervision through a peer-mentoring model 2) organizing Professional Learning Community (PLC) activities 3) promoting the role of cooperating teachers through a coaching model.

Keywords: Teaching practicum, Learning management skills, Practicum students

บทนำ

ครูเป็นบุคคลที่มีหน้าที่หลักรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของการศึกษา ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากการศึกษาค้นคว้าจากสื่อ ตำรา เว็บไซต์ การสอบถามความรู้จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในชั้นเรียนนับว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีค่ามาก ในชั้นเรียนครูจะต้องใช้ทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกันไปตามธรรมชาติ ครูจึงต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างดีแก่ผู้เรียน (ทิพย์ ชันแก้ว, 2566) ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ลึกตามศาสตร์ของตน และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเกิดเป็นองค์ความรู้ได้ ที่เรียกว่า ศาสตร์การสอน ซึ่งเป็นความสามารถของครูที่จะนำหลักวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ถือว่ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเก่งทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสอน จนกล่าวได้ว่าครูเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง (ทัศนีย์ อารมย์เกลี้ยง และคณะ, 2567) จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูต้องการจะพัฒนาทักษะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และครูที่เลี้ยงต้องการให้มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน (ศักดิ์ดา หารเทศ และคณะ, 2566) นักศึกษาครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการสอนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพว่าการฝึกทักษะการสอนเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีการฝึกทักษะการสอนก่อน และช่วยให้นักศึกษาได้มีความตระหนักถึงการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และจะนำประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกไปใช้จริงในการปรับปรุงตัวเอง

ปัจจุบันบุคคลที่จะประกอบอาชีพครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น เพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูจึงเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งส่งผลให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดในการปฏิบัติงาน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระทำร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ เพื่อให้ นักศึกษาได้ความรู้ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านของการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการพัฒนาทักษะการสอนของครู พบว่า ปัญหาการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนไม่น้อยมีปัญหาทักษะการสอนและการถ่ายทอดความรู้ไปสู่

ผู้เรียน และครูพี่เลี้ยงต้องการให้มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพและแนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน เชี่ยวชาญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการเป็นครูที่สามารถปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นบุคลากรที่สำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

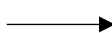
1. ศึกษาสภาพทักษะการจัดการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
2. ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทักษะการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการประเมินผลการสอนตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562) และ ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2563 (2563)

สภาพทักษะการจัดการเรียนรู้ 3 ด้าน

1. ด้านการเตรียมการสอน
2. ด้านการดำเนินการสอน
3. ด้านการประเมินและสรุปผล

แนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1. การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ
2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
3. บทบาทของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกันยายน-เดือนพฤศจิกายน 2568 เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพทักษะการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

1.1 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2568 วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 22 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ผู้ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 3 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 22 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562) และ ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2563 (2563) เป็นแบบประเมินมาตรวัด 5 ระดับ (Likert Scale) มีจำนวน 20 ข้อคำถามแบ่งการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมการสอน 2) ด้านการดำเนินการสอน 3) ด้านการประเมินและสรุปผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านนี้ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องตามแนวทางของ Turner and Carlson (2003) ที่กำหนดให้ค่าความสอดคล้องที่ดีควรมีค่า ≥ 0.80 จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 3 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 22 คน จะทำการนิเทศการสอนนักศึกษาวิชาชีพครูจำนวนทั้งหมด 3 ครั้ง โดยมีระยะห่างอย่างน้อย 3 สัปดาห์ แล้วนำผลการประเมินมาวิเคราะห์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและคำนวณค่าสถิติเชิงบรรยาย แปลผลโดยกำหนดค่าเฉลี่ยแต่ละช่วงมีความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.51-5.00	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับดีมาก
4.00-4.50	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับดี
3.50-4.00	ผ่านเกณฑ์การประเมิน พอใช้
น้อยกว่า 3.00	ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ควรปรับปรุง

2. ระยะที่ 2 ศึกษาหาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการจำนวน 2 ท่าน ครูพี่เลี้ยงจำนวน 2 ท่าน และผู้อำนวยการหลักสูตรจำนวน 1 ท่าน โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1) มีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี โดยจบในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 2) มีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์ในการนิเทศมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี 3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หรือใบประกอบวิชาชีพครู

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยกำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้นำแนวข้อคำถามไปทดลองใช้กับคนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ลักษณะภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม ความครอบคลุมของเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในข้อคำถาม ใช้ภาษามีความชัดเจนเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการประสานงาน นัดหมายขอเข้าสัมภาษณ์พร้อมแนบคำชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้และข้อคำถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยนำข้อมูลจากผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เป็นรายบุคคล โดยบันทึกเสียงและจดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงถอดเทปคำสัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดระเบียบข้อมูล ตีความ ให้ความหมายด้วยการนำข้อความสำคัญ (Significant Statements) ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ (Categories) เพื่อให้ได้ข้อสรุป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศาพทักษะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

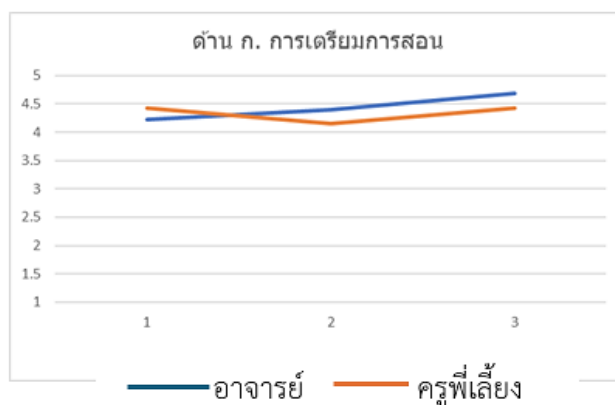
1.1 ด้านการเตรียมการสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังปรากฏตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาศาพทักษะการจัดการเรียนรู้ (ด้านการเตรียมการสอน)

ด้านการเตรียมการสอน	ค่าเฉลี่ย				S.D.	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	รวม	
อาจารย์นิเทศ (n=3)						
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.13	4.34	4.65	4.37	0.26	ดี
2. ระบุสาระสำคัญ ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ และเนื้อหาที่จะสอนได้ถูกต้อง	4.13	4.34	4.65	4.13	0.26	ดี
3. ระบุกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ตามขั้นตอนชัดเจน	4.13	4.26	4.60	4.13	0.24	ดี
4. ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.04	4.21	4.56	4.04	0.26	ดี
5. ระบุการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.08	4.21	4.65	4.08	0.29	ดี
6. มีองค์ประกอบของแผนการสอนครบถ้วน	4.82	4.95	4.95	4.82	0.07	ดี
ภาพรวม	4.22	4.39	4.68	4.22	0.07	ดี
ครูพี่เลี้ยง (n=22)						
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.34	4.26	4.34	4.31	0.05	ดี
2. ระบุสาระสำคัญ ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ และเนื้อหาที่จะสอนได้ถูกต้อง	4.34	4.13	4.34	4.27	0.12	ดี

ด้านการเตรียมการสอน	ค่าเฉลี่ย				S.D.	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	รวม	
3. ระบุกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ตามขั้นตอนชัดเจน	4.34	3.86	4.34	4.18	0.27	ดี
4. ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.30	4.04	4.30	4.21	0.15	ดี
5. ระบุการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.34	3.91	4.34	4.20	0.25	ดี
6. มีองค์ประกอบของแผนการสอนครบถ้วน	4.86	4.73	4.86	4.82	0.07	ดี
ภาพรวม	4.42	4.15	4.42	4.33	0.09	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่าด้านการเตรียมการสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์โดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดีทั้ง 6 ข้อ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดีทั้ง 6 ข้อ สามารถแสดงเป็นภาพที่ 2 ได้ดังนี้

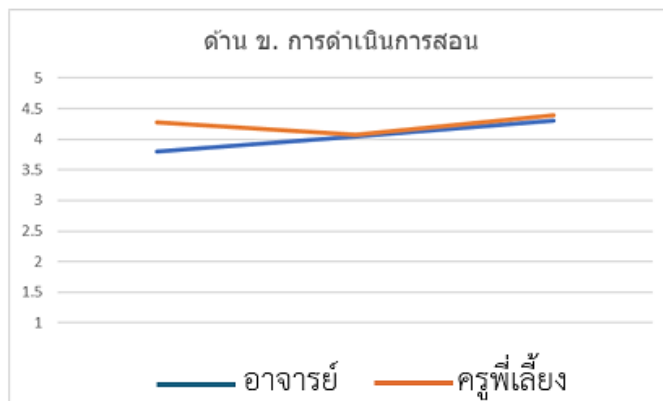
ภาพที่ 2 ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ (ด้านการเตรียมการสอน)

1.2 ด้านการดำเนินการสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังปรากฏตารางที่ 2
ตารางที่ 2 ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ (ด้านการดำเนินการสอน)

การดำเนินการสอน	ค่าเฉลี่ย				S.D.	แปล ผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	รวม	
อาจารย์นิเทศก์ (n=3)						
1. นำเข้าสู่บทเรียนน่าสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้และ สอดคล้องกับสิ่งที่จะสอน	3.69	4.13	4.17	4.00	0.26	ดี
2. ดำเนินการสอนสอดคล้องกับลำดับขั้นตอนตาม แผนการจัดกิจกรรมและสถานการณ์อย่างราบรื่น	3.78	4.17	4.56	3.78	0.39	พอใช้
3. เนื้อหาถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับสาระสำคัญ หรือ ความคิดรวบยอดของเรื่องที่สอน	4.13	4.26	4.60	4.13	0.24	ดี

การดำเนินการสอน	ค่าเฉลี่ย				S.D.	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	รวม	
4. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ได้ชัดเจน	3.69	4.08	4.21	3.69	0.27	พอใช้
5. ใช้คำถามหรือเทคนิคที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.65	3.82	3.95	3.65	0.15	พอใช้
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	3.82	4.13	4.30	3.82	0.24	พอใช้
7. ใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	3.65	3.86	4.08	3.65	0.21	พอใช้
8. ดูแลเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง	3.91	3.95	4.47	3.91	0.31	พอใช้
9. ใช้ภาษา คำพูด สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง ในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.86	4.08	4.3	3.86	0.23	พอใช้
ภาพรวม	3.80	4.05	4.30	3.85	0.06	พอใช้
ครูพี่เลี้ยง (n=22)						
1. นำเข้าสู่บทเรียนน่าสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้และสอดคล้องกับสิ่งที่จะสอน	4.04	4.04	4.04	4.04	0	ดี
2. ดำเนินการสอนสอดคล้องกับลำดับขั้นตอนตามแผนการจัดกิจกรรมและสถานการณ์อย่างราบรื่น	4.39	4.17	4.39	4.31	0.12	ดี
3. เนื้อหาถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับสาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอดของเรื่องที่สอน	4.47	4.26	4.47	4.40	0.12	ดี
4. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ได้ชัดเจน	4.21	4	4.21	4.14	0.12	ดี
5. ใช้คำถามหรือเทคนิคที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.08	3.95	4.08	4.04	0.07	ดี
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	4.39	4.21	4.39	4.33	0.10	ดี
7. ใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	4.21	3.86	4.21	4.10	0.20	ดี
8. ดูแลเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง	4.39	4.13	4.39	4.30	0.15	ดี
9. ใช้ภาษา คำพูด สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง ในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.39	4.04	4.39	4.27	0.20	ดี
ภาพรวม	4.28	4.07	4.28	4.21	0.06	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่าด้านการดำเนินการสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดี 2 ข้อ และระดับพอใช้ 7 ข้อ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ สามารถแสดงเป็นภาพที่ 3 ได้ดังนี้

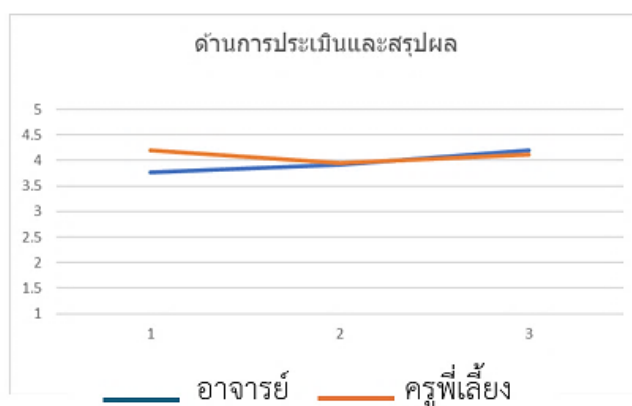
ภาพที่ 3 ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ (การดำเนินการสอน)

1.3 ด้านการประเมินและสรุปผล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังปรากฏตารางที่ 3
ตารางที่ 3 ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ (ด้านการประเมินและสรุปผล)

ด้านการประเมินและสรุปผล	ค่าเฉลี่ย				S.D.	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	รวม	
อาจารย์นิเทศก์ 3 คน						
1. ใช้สื่อการสอนและทรัพยากรได้คุ้มค่าสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	3.78	3.95	4.13	3.70	0.17	พอใช้
2. สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน	3.47	3.60	3.65	3.47	0.09	พอใช้
3. บริหารเวลาในการจัดการเรียนรู้เหมาะสม	3.86	3.95	4.30	3.86	0.23	พอใช้
4. สรุปความคิดรวบยอด และเนื้อหาที่สอนได้ถูกต้อง ตรงประเด็น	4.08	4.17	4.43	4.08	0.18	ดี
5. ดำเนินการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์	3.65	3.91	4.47	3.65	0.42	พอใช้
ภาพรวม	3.77	3.92	4.2	3.77	0.12	พอใช้
ครูพี่เลี้ยง (n=22)						
1. ใช้สื่อการสอนและทรัพยากรได้คุ้มค่าสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	4.21	4.04	4.21	4.15	0.10	ดี
2. สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน	3.86	3.69	3.86	3.81	0.10	พอใช้
3. บริหารเวลาในการจัดการเรียนรู้เหมาะสม	4.30	4.1	4.30	4.26	0.07	ดี
4. สรุปความคิดรวบยอด และเนื้อหาที่สอนได้ถูกต้อง ตรงประเด็น	4.39	4.04	4.39	4.27	0.20	พอใช้

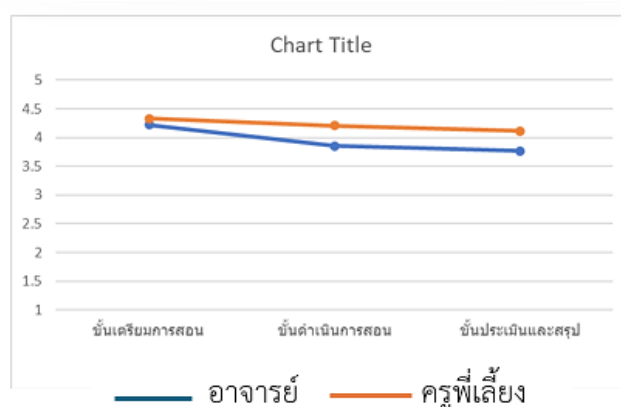
ด้านการประเมินและสรุปผล	ค่าเฉลี่ย				S.D.	แปลผล
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	รวม	
5. ดำเนินการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์	4.17	3.82	4.17	4.05	0.20	พอใช้
ภาพรวม	4.19	3.95	4.19	4.11	0.06	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่าด้านการประเมินและสรุปผล ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดี 1 ข้อ ระดับพอใช้ 4 ข้อ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดี 2 ข้อ ระดับพอใช้ 3 ข้อ สามารถแสดงเป็นภาพที่ 4 ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ (ด้านการประเมินและสรุปผล)

จากการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมการสอน 2) ด้านการดำเนินการสอน 3) ด้านการประเมินและสรุปผล ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง สามารถแสดงเป็นภาพที่ 5 ได้ดังนี้

ภาพที่ 5 ผลสรุปการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน

จากภาพที่ 5 แสดงให้เห็นได้ว่าผลของการประเมินตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากจะเห็นว่าผลของการประเมินในด้านการดำเนินการสอน และด้านการประเมินและสรุปผล จะมีผลคะแนนน้อย และจากผลการประเมินจะนำไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาต่อไป

2. แนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 5 คน สามารถวิเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

2.1 เพิ่มการนิเทศการสอนอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการร่วมมือทางวิชาการระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ จะเป็นตัวช่วยหนึ่งในการกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือครูให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “การนิเทศเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนางานของครู การนิเทศจะเป็นการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม” (รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 ธันวาคม 2568) “แม้ว่า ในหลักสูตร ป.บัณฑิตจะเน้นในการเรียน การเตรียมมาเป็นอย่างดีอยู่แล้ว แต่อาจจะยังขาดกระบวนการฝึก ในขณะที่ปฏิบัติงานจริง” (ครูพี่เลี้ยงระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ตุลาคม 2568)

2.2 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) เป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูที่มีปัญหาเดียวกัน มีการบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกันแบบร่วมมือร่วมใจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของครู เป็นการสร้างบรรยากาศเสริมพลังบวกให้กับครูแบบกัลยาณมิตรในวิชาชีพ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “ในด้านกระบวนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนยังขาดทักษะอยู่ จะเน้นการสอน การนำเสนอในสิ่งที่ตนเตรียมมาที่อยากจะให้แก่ผู้เรียน ซึ่งก็อาจจะยังขาดขั้นตอนตามกระบวนการ ขาดการวิเคราะห์ผู้เรียน บริบทรอบข้าง” (ครูพี่เลี้ยงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 พฤศจิกายน 2568) “ที่โรงเรียนจะมีชั่วโมงให้ครูในกลุ่มสาระ ได้ใช้ชั่วโมงร่วมกันเน้นการพูดคุยกันแบบสบาย ๆ ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งนั่นก็รวมถึงเรื่องงานให้ครูเค้าได้ปรึกษา เนื่องจากเค้ามีบริบทการทำงานที่คล้ายกัน” (รองผู้อำนวยการฝ่ายการจัดการศึกษา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 พฤศจิกายน 2568)

2.3 การเพิ่มบทบาทของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช การโค้ชเป็นวิธีการพัฒนาวิชาชีพซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างเพื่อนร่วมงานที่มีความเชี่ยวชาญเต็มใจทำหน้าที่โค้ช โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน การโค้ชสามารถถ่ายทอดทักษะให้กับผู้รับการโค้ชสามารถจดจำความรู้ได้ถึงร้อยละ 90 ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานแต่ระดับความรู้ความเข้าใจก็ยังคงทน การโค้ชมุ่งเน้นช่วยเหลือให้ผู้รับการโค้ชได้ใช้กระบวนการคิดของตนเองในการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “ครูพี่เลี้ยงดำเนินการฝึกซ้อมตามลำดับขั้นตอนการสอนตามแผนการสอน โดยเฉพาะส่วนที่เชื่อมต่อกัน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นและบริหารเวลาเหมาะสม ครูพี่เลี้ยงอาจจะมีการสาธิตแสดงให้ดูเป็นตัวอย่างเป็นจริงในห้องเรียน เช่น การตั้งคำถาม การจัดการชั้นเรียน (ผู้อำนวยการสถานศึกษา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 ตุลาคม 2568) “อาจจะเริ่มจากการสอนร่วมไปกับครูพี่เลี้ยงในคาบเดียวกัน แบ่งหน้าที่กัน นักศึกษาฝึกสอนช่วยดูแลกิจกรรมกลุ่ม หรืออธิบายเสริมเมื่อผู้เรียนถามเพิ่มเติม ซึ่งการสอนร่วมไปด้วยกัน ครูคิดว่าเป็นวิธีการฝึกที่ดีมากวิธีหนึ่ง และสุดท้ายครูพี่เลี้ยงต้องให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวกชี้ให้นักศึกษาฝึกสอนเห็นจุดที่ควรเพิ่มเติมหรือพัฒนา” (หัวหน้ากลุ่มสาระ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2568)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านการเตรียมการสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดี 2) ด้านการดำเนินการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับพอใช้ ครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดี 3) ด้านการประเมินและสรุปผลตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับพอใช้ ครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ อารมณเกลี้ยง และคณะ (2567) พบว่าแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้เป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามลำดับ

สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ครูไม่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลในแต่ละกิจกรรมไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ครบถ้วนตามตัวชี้วัด ส่วนปัญหาในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับทิศนา ขัมมณี (2564) กล่าวว่าแนวคิดในการสอนครูต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มิใช่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น เช่น การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) แต่เนื่องจากการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นสำคัญเป็นวิธีที่สะดวกและง่ายกว่า รวมทั้งครูมีความเคยชินกับการปฏิบัติตามแบบเดิมประกอบกับไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวคิดใหม่อย่างเพียงพอ การสอนโดยครูเป็นสำคัญจึงยังคงยึดครองอำนาจอยู่อย่างเหนียวแน่นมาจนปัจจุบัน ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

สอดคล้องกับ นันทวัฒน์ ภัทรภรณ์ (2560) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Objective) 2) กิจกรรมเรียนรู้ (Learning Experiences) และ 3) การประเมินผล (Evaluation) กิจกรรมเรียนรู้ (Learning Experiences) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง การระบุกิจกรรมควรมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ ลักษณะเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวัยความสามารถและความสนใจของผู้เรียน และเลือกใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขมีเจตคติที่ดีและอยากเรียนรู้มากขึ้น

2. แนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่าแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ควรมีการเพิ่มกิจกรรม ดังต่อไปนี้ 1) เพิ่มการนิเทศการสอนอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) 2) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) 3) เพิ่มบทบาทของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช

2.1 การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการนิเทศการสอนของเกลทฮอร์น (Glathorn, 1984 อ้างถึงใน วัชรนา เล่าเรียนดี, 2556) เพื่อพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง โดยปกติจะมีการสังเกตการณ์สอนกันและกันในห้องเรียน แลกเปลี่ยนกันให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอน อภิปรายแลกเปลี่ยนความ

คิดเห็น ครูส่วนใหญ่จะมีการรับรู้การนิเทศด้านลบในลักษณะที่เป็นการออกคำสั่งให้ปฏิบัติและมีผลเกี่ยวข้องกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ศักดิ์ดา หารเทศ และคณะ (2566) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูผู้ฝึกอาจต้องเผชิญกับปัญหาที่ไม่คาดคิดเพื่อไม่ให้นักศึกษารู้สึกโดดเดี่ยวในการเผชิญกับปัญหา ระบบการนิเทศเป็นระบบที่ช่วยเหลือนักศึกษาเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงคอยแนะนำให้คำปรึกษา ในด้านการสอน การปฏิบัติตนในสถานศึกษาและด้านอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าระบบการนิเทศนั้นเป็นระบบที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากบริบทแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันทำให้สภาพปัญหาที่เจอก็ย่อมต่างกันไปด้วย การนิเทศจึงเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดี ในการนิเทศแต่ละครั้งจะเห็นถึงพัฒนาการของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้นเรื่อย ๆ

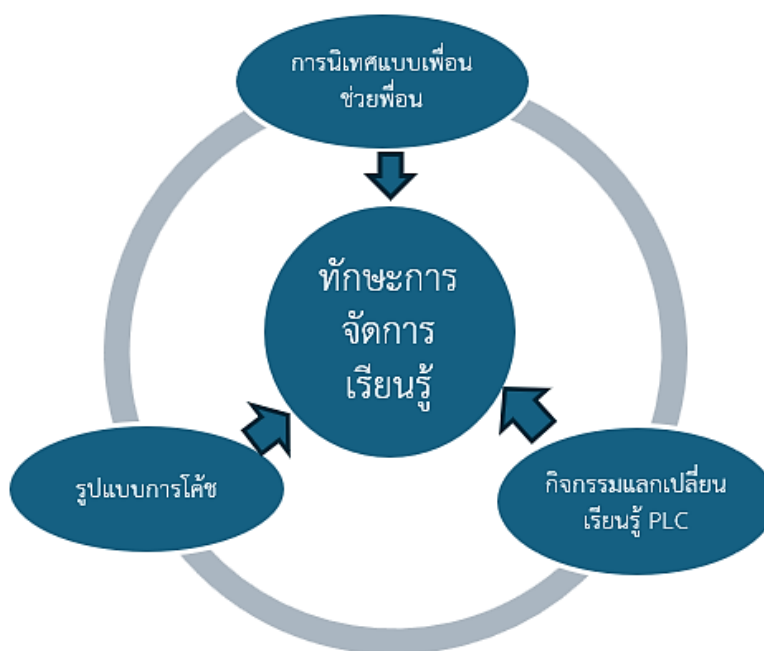
2.2 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการผสมผสานแนวคิดของความเป็นมืออาชีพ และชุมชนแห่งการเรียนรู้เข้าด้วยกัน หมายถึง การรวมกลุ่มกันทางวิชาการของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพและคุณภาพของผู้เรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ การเรียนรู้ประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอน และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้ PLC เป็นการพัฒนาจนทำให้บุคคลนั้นเกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีทักษะการเรียนรู้ตามสภาพจริงและนำมาสะท้อนคิด ถอดบทเรียน

2.3 บทบาทของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช การโค้ชเป็นวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่ผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ชมีความรู้และประสบการณ์ระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มีเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสมาพร มณีอ่อน (2560) กล่าวว่า การโค้ชสามารถถ่ายโอนทักษะใหม่ให้กับครูหรือผู้บริหารที่มีความคงทนได้มากกว่าวิธีอื่นผู้รับการโค้ชสามารถจดจำความรู้ได้ถึงร้อยละ 90 ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานแต่ระดับความรู้ความเข้าใจก็ยังคงทนในระดับเดิม ไพพกา ผิดำ (2564) กล่าวว่า การโค้ชแบบพี่เลี้ยง (Mentor Coaching) เป็นกระบวนการโค้ช โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของกันและกัน ซึ่งผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงจะต้องเป็นบุคคลที่ประสบผลสำเร็จมีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นครูมืออาชีพสูง ผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงจะต้องคอยช่วยเหลือและพัฒนาการเรียนการสอนให้กับครู โดยเฉพาะครูใหม่ที่ต้องการคำชี้แนะ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่าแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาควรมีการเพิ่มกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision)
2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community)
3. บทบาทของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช (Mentor Coaching)

รูปภาพที่ 6 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

สรุป

1. สภาพทักษะการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม 1) ทักษะการจัดการเรียนรู้ด้านการเตรียมการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดี นักศึกษาสามารถเตรียมการสอนโดยแผนการสอนมีองค์ประกอบครบถ้วนและเชื่อมโยงกันอย่างสอดคล้อง วางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐานหลักสูตรอย่างเป็นระบบและปฏิบัติได้จริง ครอบคลุมการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วัดได้ สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐาน การระบุสาระสำคัญและเนื้อหาที่ถูกต้อง การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการฝึกปฏิบัติ การเลือกใช้สื่อหรือเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ทั้งระหว่างเรียนและปลายทาง 2) ทักษะการจัดการเรียนรู้ด้านการดำเนินสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหาถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับสาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอดของเรื่องที่สอน นักศึกษาดำเนินการสอนตามลำดับขั้นอย่างราบรื่นและยืดหยุ่น เนื้อหามีความถูกต้องชัดเจนตามสาระสำคัญ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ใช้คำถามหรือเทคนิคที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง, ใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม 3) ทักษะการจัดการเรียนรู้ด้านการประเมินและสรุปผล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สรุปความคิดรวบยอด และเนื้อหาที่สอนได้ถูกต้อง ตรงประเด็น นักศึกษาดำเนินการระหว่างและภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสรุปสาระสำคัญและความคิดรวบยอดได้ชัดเจน สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและประสิทธิภาพการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน

2. แนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ พบว่าควรมีการเพิ่มกิจกรรม ดังต่อไปนี้ 1) การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision) เป็นรูปแบบการนิเทศอย่างไม่เป็นทางการที่มาจากเพื่อนร่วมงานที่ต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง เป็นการนิเทศที่เปิดโอกาสให้เพื่อนครูแลกเปลี่ยนวิธีสอนซึ่ง

กันและกัน สร้างให้เกิดแรงจูงใจทางบวกในการทำงานและเกิดความเข้าใจในตัวนักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้ PLC เป็นการพัฒนาให้บุคคลนั้นเกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีทักษะการเรียนรู้ตามสภาพจริงและนำมาสะท้อนคิดถอดบทเรียน 3) บทบาทของครูที่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช (Mentor Coaching) เป็นกระบวนการโค้ช โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของกันและกัน ซึ่งผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงจะต้องเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นครูมืออาชีพสูง ผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงจะต้องคอยช่วยเหลือและพัฒนาการเรียนการสอนให้กับครูใหม่ที่ต้องการพี่เลี้ยงเป็นผู้คอยให้คำชี้แนะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หลักสูตรควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู และมีการติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อที่จะนำผลการประเมินจากทุกด้านมาเป็นข้อมูลพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาในหลักสูตรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 20 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68ง. หน้า 18-20.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2563. (2563, 16 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 270ง. หน้า 22-23.
- ทัศนีย์ อารมณเกลี้ยง, สิริพันธ์นิชา ปัญจจริยะกุล, ธนัช มหาสินทรัพย์, และชวลิต ขอดศิริ. (2567). แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 13(2), 222–236. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ/article/view/271501>
- ทิพย์ ชันแก้ว. (2566). *ศาสตร์การสอน*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์.
- ทศนา แคมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 25). ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดอลดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(2), 1317-139. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/98295>

- ไพฑูริกา ผิดดำ. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 3(1), 11–18. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/250580>
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์นิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่12). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์ดา หารเทศ, อนุชิต ปราบพาล, และทิพย์วรรณ จันทรา. (2566). แนวทางการพัฒนานิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย ผ่านระบบการนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 10(5), 311–324. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/269263>
- สมภาพร มณีอ่อน. (2560). การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคนิคการโค้ช (Coaching). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(2), 61-73. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/174911>
- Turner, R. C., & Carlson, L. (2003). Indexes of Item-objective congruence for multiple dimension items. *International Journal of Testing*, 3(2), 163-171.